

Nieuwsbrief Den Haag e. o.

29 april - 12 mei

Van de redactie

Door: Ria Edelman

Nu het vaccineren echt op gang komt en velen al de eerste prik of een uitnodiging daartoe hebben gehad, wordt de deur naar een nieuw begin op een kiertje gezet. Als ik aan deze Nieuwsbrief werk, voel ik de lichtheid die dit voor mij en ik hoop ook voor velen van u betekent.

We beginnen weer met een verslag van de kerkenraad en de kerkdiensten waar nu gelukkig - weliswaar in beperkte mate - kerkgangers weer welkom zijn, ik kijk ernaar uit. Antje van der Hoek schrijft met het schilderij van ds. Wiardi Beckman als eyeopener, over de tegenwerking die de eerste vrouwelijke predikanten ondervonden.

Graag vragen we uw aandacht voor de 4 mei-herdenking in de Grote kerk en ook wordt er weer gewandeld.

Vervolgens haalt Reinhold Philipp in zijn stuk *Niet onbezonnen en roekeloos, wel vrijmoedig*, een citaat aan van Maarten Luther, naar aanleiding van de pestepidemie in zijn tijd.

Tijdens het zoom-koffiedrinken na de kerkdienst blijken twee deelnemers tijdens hun studententijd eenzelfde dominees familie - maar dan wel van verschillende generaties - te hebben gekend. Uit deze familie is nog een recept voor Groninger koek in dichtvorm bewaard gebleven.

Rachel Adriaanse verhaalt hierover.

Margreet Jonkers schrijft in haar Coronababbel over bijzondere ontmoetingen in deze tijd. Als afsluiting van deze Nieuwsbrief treft u een foto van de Paaskaars, die een nieuw huis heeft gevonden.

Uit de kerkenraad

Door Madzy van der Kooij, secretaris

U hebt het waarschijnlijk al vernomen: vanaf 2 mei a.s. zijn er weer kerkdiensten, met uiteraard een beperkt aantal bezoekers van 30. Er is een nieuwe aanmeldprocedure. U kunt zich aanmelden met de volgende link: [Klik hier om uw aan te melden](#)

U kunt uw reservering bij binnenkomst in de kerk laten zien op papier of via uw smartphone. Het aangepaste bezoekersprotocol vindt u hieronder en ook op de website. [Klik hier om naar het bezoekersprotocol te gaan.](#)

Hopelijk zijn we daar over een paar maanden ook weer vanaf en kunnen we 'gewoon' naar de kerk.

Inmiddels hebt u de stukken voor onze AV op 19 mei ontvangen. Daarin hebt u kunnen lezen, dat er een nieuwe secretaris is gevonden en wel in de persoon van Betty Renssen. Daar zijn we erg blij mee.

Er komen ook al reacties binnen op de stukken en dat is verheugend: ondanks afstand en weinig activiteiten, wordt er meegeleefd en meege gedacht!

Onze AV wordt dit jaar per zoom gehouden, een noviteit, maar zoals overal in de samenleving gaan onze digitale vaardigheden ook gestaag vooruit. Niet meer alleen koffiedrinken via zoom – dat gaat nog even door voorlopig, omdat niet iedereen naar de kerk zal gaan – maar ook vergaderen via dat medium. Wij zijn benieuwd! U kunt zich opgeven bij de administratie remondenhaag@hetnet.nl

Zondag 2 mei, 10.30 uur

Voorganger: ds. Reinhold Philipp met medewerking van Bram Rutgers van der Loeff

Organist: Hans Jacobi, zang: Frederiek Muller

Bij deze kerkdienst zijn weer maximaal 30 bezoekers welkom. Aanmelden is verplicht. Dat kan via de onderstaande link.

[Klik hier om uw aan te melden voor de kerkdienst.](#)

De kerkdienst is live, of terug te kijken via [Kerk TV](#) en na afloop napraten via [Zoom](#).

Als u op meer lezen klikt kunt u meer informatie lezen over het thema van de dienst.

[Lees meer](#)

Zondag 9 mei, 10.30 uur

Voorganger: ds. Marthe de Vries

Organist: Hans Jacobi, zang: Frederiek Muller.

Bij deze kerkdienst zijn weer maximaal 30 bezoekers welkom. Aanmelden is verplicht. Dat kan via de onderstaande link.

[Klik hier om uw aan te melden voor de kerkdienst.](#)

De kerkdienst is live, of terug te kijken via [Kerk TV](#) en na afloop napraten via [Zoom](#).

Als u op meer lezen klikt kunt u meer informatie vinden over ds. Marthe de Vries.

[Lees meer](#)

Collecte tweede kwartaal

De collecte is in het tweede kwartaal bestemd voor [Stichting Madalief](#).

Zie hieronder.

U kunt uw donatie overmaken naar rekening: NL 93 INGB 0000 0063 97 van de kerk onder vermelding van: Collecte Stichting Madalief.

Onze hartelijke dank!

Voor de betaling van de collecte kunt u ook de QR code hieronder gebruiken.

Ons pastorale team staat voor uw klaar

U kunt hen bereiken op:

Antje van der Hoek: telefoon: 0252-211204,
e-mail: hoekpred.remodenhaag@gmail.com

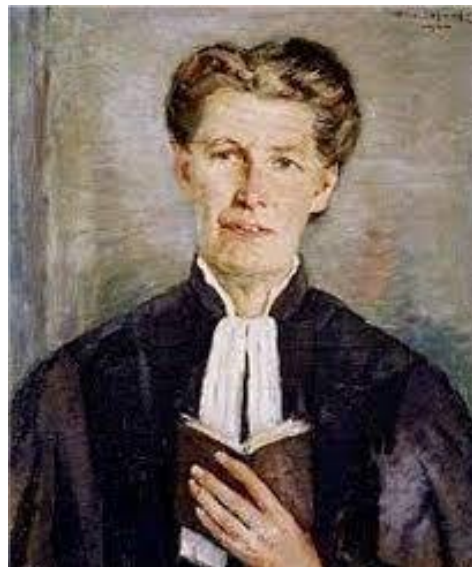

Reinhold Philipp: telefoon: 070-3878732,
e-mail: reinholdphilipp@freedom.nl

Schilderij als eyeopener

Door: Antje van der Hoek

Herkent u dit schilderij? Vast wel. Het hangt in de Tuinzaal. Het is een portret van de eerste vrouwelijke predikant in onze gemeente: Wil (Iemien) Wiardi Beckman. Ter gelegenheid van haar vijftienvigjarig ambtsjubileum in 1956 schilderde Christian de Moor haar, nadat hij dat twaalf jaar eerder al had gedaan met haar mannelijke collega's ds. Kleijn en ds. Fetter. Al geruime tijd hangt dit drietal naast elkaar in onze koffiekamer.

Onlangs verdiepte ik me een beetje in deze 'grote-stadspredikante', die maar liefst veertig jaar (1931- 1971) in onze gemeente werkzaam zou blijven. Robina Joemmanbaks van de vrouwenvereniging van de Ahmadiyya Moslim Gemeenschap, al eerder gast in één van onze diensten, had mij daartoe uitgenodigd. Om iets te vertellen over de positie van vrouwen en vrouwelijke predikanten bij de remonstranten. Met het oog op een Youtube filmpje, waarin het ook over vrouwelijke voorgangers in andere religies zou gaan.

De allereerste Nederlandse vrouwelijke predikant was Wiardi Beckman daarmee niet. Dat was de doopsgezinde Anne Mankes- Zernike, echtgenote van kunstenaar Jan Mankes. In 1911 besteeg zij de kansel in het Friese Boven-Knijpe, in 1920 gevolgd door de remonstrantse Riek Rappold in Zwammerdam. Maar als 'grote-stadspredikante' was Wil Wiardi Beckman een echte pionier. Veel vrouwen bleven namelijk in de kleinere dorpsgemeenten 'hangen' en konden geen 'carrière' maken in grotere stadsgemeenten. Ze werden ook niet voor alle predikantstaken geschikt geacht, maar vooral voor die taken die verondersteld werden dicht te staan bij het vrouwenleven, zoals jeugdwerk (catechese) en maatschappelijk werk. Venijnig aan de remonstrantse discussie, zoals die uitgebreid is beschreven in het proefschrift van collega Tjaard Barnard, was dat die discussie over vrouwen in het ambt niet op Bijbelse gronden (vrouwonvriendelijke passages), maar op psychologische gronden werd gevoerd. Stereotypen als dat 'de' man meer geneigd zou zijn tot het objectieve, methodische en 'de' vrouw meer als gevoelsmens emotioneler aangelegd zou zijn, vormden daarvan de achtergrond.

Voor Wil Wiardi Beckman betekende die ongelijke behandeling dat ze pas in 1937, na zes jaar van tijdelijke dienstverbanden, als vaste predikante beroepen en bevestigd werd. Ook stonden haar mannelijke collega's tot haar frustratie aanvankelijk niet toe dat ze preekte op de kerkelijke hoogtijdagen.

Op haar verzoek om een kerstdienst te mogen doen, reageerde haar collega Fetter veelzeggend: 'Wat moeten de mensen wel niet denken als ze lezen dat met Kerst mejuffrouw Wiardi Beckman preekt?'

Waarom ik hierover in dit voorwoord schrijf, vraagt u zich wellicht af? De directe aanleiding was, zoals gezegd, gegeven met de vraag van Robina. Maar tegelijkertijd werkte het voor mij als eyeopener. De vrouw, die ik ook uit verhalen uit mijn familiegeschiedenis ken, kwam er extra door tot leven. Wil Wiardi Beckman was bevriend met mijn grootouders van vaderskant. Zij waren jarenlang lid van onze gemeente. Toen het 'aan' was tussen mijn ouders, zo vertelde mijn moeder laatst, werd mijn moeder direct aan haar voorgesteld.

Zo heeft het schilderij voor mij een persoonlijke betekenis. Maar meer nog bepaalde het mij bij het ónvanzelfsprekende van wat ik doorgaans als zo vanzelfsprekend beschouw dat ik er nauwelijks meer bij stil sta: de volledig gelijkwaardige positie van vrouwelijke predikanten in vrijzinnige kring. Maar, net als voor vrouwenkiesrecht en 'baas in eigen buik', door suffragettes en Dolle Mina's, is daarvoor gestréden. Door pioniers zoals Wil Wiardi Beckman.

En, hoe actueel dit, in sommige kerkelijke kringen helaas nog altijd is, besef ik eens te meer wanneer ik denk aan Almatine Leene, huidige theoloog des Vaderlands, die pas in 2020 als eerste vrouwelijke predikant bij de vrijgemaakt-gereformeerden kon worden beroepen.

Haagse 4 mei herdenking

Door: Ria Ruitenbeek

Op 4 mei is er weer de jaarlijkse 4 mei herdenking, online vanuit de Grote Kerk in Den Haag.

Daarbij wordt ook stilgestaan bij hedendaags slachtoffer leed. Burgemeester Jan van Zanen houdt de hoofdtoespraak, Daarnaast werken mee: Cabaretier Paul van Vliet, Rabbijn Albert Ringer, Judith de Kom, dochter van verzetsstrijder Anton de Kom en enige jonge dichters.

Afsluiting met een interreligieus vredes ritueel.

Volg de live stream van de herdenking op 4 mei van 18.30-19.30 uur

via www.huisvoorstad-den Haag.nl

Samen wandelen

Door: Ria Edelman

Afgelopen week hebben we met een mooi zonnetje weer een fijne wandeling gemaakt ondermeer naar Het Hemelse Gewelf (zie foto boven).

Op **vrijdag 14 mei om 11.00 uur**, zullen we weer gaan wandelen. Dit keer door de landgoederen Oosterbeek en Clingendael. Het verzamelpunt heb ik nog niet kunnen vaststellen, dat komt in de volgende Nieuwsbrief, of eerder wanneer u zich opgeeft bij: ria@mariaedelman.nl of tel: 06 54 902 754.

Niet onbezonnen en roekeloos, wel vrijmoedig

Door: Reinhold Philipp

'Wij zijn de eersten niet' schreef Niek Schuman in zijn gelijknamige boek met 'teksten tussen hoop en vrees'. Wij zijn ook de eersten niet die geconfronteerd worden met een pandemie. Men schat dat van 1347-1351 door de Zwarte Dood een derde deel van alle Europeanen (destijds enkele tientallen miljoenen) het leven liet. Van de 14e tot en met de 19e eeuw kwam de pest in [Europa](#) veelvuldig voor en maakte bij vlagen enorme aantallen slachtoffers.

Toen in 1527 de pest uitbrak in Wittenberg, gaf Maarten Luther het volgende advies aan collega's, dat volgens mij ook in onze tijd niets aan inzicht en wijsheid heeft ingeboet. Voor mij persoonlijk was het in ieder geval een leidraad in deze bizarre tijden:

'Ik zal God bidden dat Hij ons genadig wil bewaren en beschermen. Vervolgens zal ik ontsmetten, de lucht helpen zuiveren, medicijnen toedienen en die ook zelf nemen. Ik zal plaatsen en personen mijden wanneer mijn aanwezigheid niet noodzakelijk is, om te voorkomen dat ik besmet raak en dan door mijn onachtzaamheid ook anderen besmet, met mogelijk hun dood tot gevolg.

Als God mij tot zich wil nemen, dan weet Hij mij te vinden. Tot die tijd zal ik doen wat Hij van mij verwacht en ik zal niet verantwoordelijk zijn voor mijn eigen dood of de dood van anderen. Maar als mijn naaste mij nodig heeft, dan zal ik hem niet mijden maar vrijmoedig naar hem toegaan.

Zó is een godvrezend geloof: het is niet onbezonnen en roekeloos, en het stelt God niet op de proef.'

Koffie met Koek deel 1

Door Rachel Adriaanse

Twee maanden geleden zijn we begonnen met het "digitale koffiedrinken" na afloop van de kerkdienst. En wat is dat ontzettend leuk! Per zondag zijn er ongeveer zes deelnemers, waarvan een aantal vaste gezichten. Vaak praten we na over de dienst, soms is er een discussie maar vaker worden ook levensverhalen en – ervaringen uitgewisseld. Ondanks de digitale vorm heb ik toch het idee van een echte ontmoeting. Zo'n ontmoeting waarin iets gebeurt. Een paar weken geleden kwam ik tot de ontdekking dat Joke Tupan (die ik voordien nauwelijks kende) in Groningen studeerde. Ze was Remonstrant, sloot zich aan bij de gemeente waar dominee van Vreumingen voorging. Met een groep studenten kwam ze ook bij de dominee thuis. Van zijn vrouw kreeg ze toen een recept voor Groninger Koek dat ze altijd bewaarde. Een recept door mevrouw van Vreumingen op rijm gezet! Joke bakte deze koek vaak en er werd steeds van gesmuld. Nu wil het toeval dat ik -vele jaren later- ook in Groningen studeerde. En dat ik in mijn studententijd de zoon en de kleinzoon van de eerwaarde dominee van Vreumingen leerde kennen, Teun en Dik van Vreumingen. Met Teun -die inmiddels in de tachtig is- schrijf ik al meer dan 25 jaar brieven. Al meer dan een kwart eeuw lang krijg ik van hem op mijn verjaardag een dikke brief waarvan ik het handschrift inmiddels uit duizenden herken. En nu was daar dus opeens dat recept van zijn moeder, dat via Joke opdook. Wat een verrassing om te merken hoe klein dat Remonstrantse wereldje is. En wat geweldig om dit recept naar Teun van Vreumingen te kunnen sturen, die er natuurlijk heel erg blij mee was. Inmiddels is er een levendige uitwisseling van verhalen tussen Den Haag en Groningen op gang gekomen. En dat allemaal naar aanleiding van die digitale koffie...

U bent van harte uitgenodigd om mee te doen! [Klik hier om mee te doen met koffiedrinken via zoom na de kerkdienst.](#)

Recept kruidkoek

Neem een heel pond tarwebloem
Bakmeel niet vergeten
Dan een pond rozijnen nog
Niet er veel van eten
Neem een half pond suiker nog
Donkerbruine weet je
Zout en peper en kaneel
Nootmuskaat een beetje
Koekkruiden en nagelgruis
Foelie, gemberpoeier
'n theelepeltje van elke soort
Mors niet, word geen knoeier
Twee ons gember, een kop stroop
En dan krijg je later
Schil van twee citroenen en
Een heel kopje water
Alles wordt nu goed gemengd
Maar er niet van smullen
Dan twee blikken ingevet
En voor driekwart vullen
Zet de zaak voorzichtig nu
In een lauwe oven
Na twee uur wachten krijg je dan
Een koek niet te geloven

Personalia april 2021

De heer **Nicolaas (Niek) Witmans** is op 5 april overleden in de leeftijd van 99 jaar.

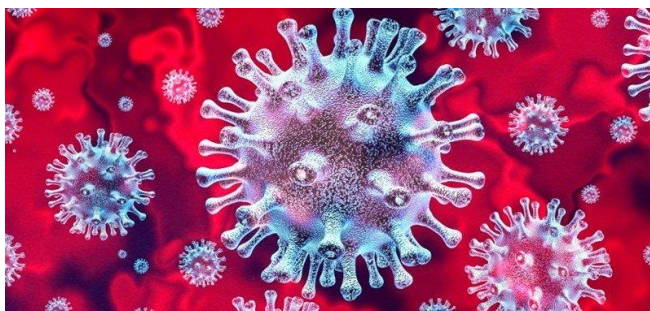
*We gedenken hem met eerbied.
Onze gedachten gaan uit naar allen die hem dierbaar waren.*

Coronababbel

Door: Margreet Jonkers

Graag vertel ik over de bijzondere ontmoetingen die ik tijdens het eerste jaar van de coronacrisis had. Begin maart 2020 woonde ik

de uitvaart bij van de weduwe van een theologieprofessor. Dominee Carel ter Linden was daar ook. 'Mag ik even met je praten?' vroeg hij toen we aan de koffie zaten. 'Natuurlijk', zei ik, 'je hebt allebei mijn ouders begraven.' Wij wisselden zoveel leuke dingen uit, dat we besloten om per mail in gesprek te blijven. Carel stuurde mij afgelopen herfst zijn nieuwste boekje 'Nieuwe Bijbelse miniaturen'.

Ergens in het voorjaar werd ik gebeld door de receptionist van het ziekenhuis Bronovo. 'Ik heb hier een dame uit Frankrijk aan de balie staan die zegt dat ze u van vroeger kent. Eigenlijk mag ik geen contact leggen, maar misschien wilt u haar toch even te woord staan...?' 'Tuurlijk!'. De dame bleek 65 jaar geleden als jonge fysiotherapeute bij mijn ouders thuis gelogeed te hebben om mij te behandelen met de methode Bugnet (= een houdingsweerstandmethode).

Vanzelfsprekend waren de dame en haar echtgenoot - beiden in de 80 - welkom. Ze kwamen op een stormachtige middag en hadden een prachtig en reusachtig boeket witte bloemen bij zich.

De dame en ik hebben veel uitgewisseld over fysiotherapie en zij wist nog alle voornamen van mijn zusje en broers... Die Fransen zijn echte diehards, want het stel ging na het bezoek nog even langs de zee, in de stromende regen...

In november nam een vroegere zang-collega contact met me op via de mail. Wij hebben in het verleden samen concerten gegeven. Zij was een heel andere zangpedagoge dan ik. Zij wist precies hoe alles in je keel werkte, terwijl ik mijn stembanden nooit heb willen laten meten (wat destijds gebruikelijk was), omdat ik misschien wel een andere stemsoort had die niet tot zijn recht kon komen, omdat ik niet kon staan...

De collega stuurde mij twee boeken die ze geschreven had, die ik met veel plezier gelezen heb.

Paaskaars 2020-2021

Door: ds. Reinhold Philipp

Omdat An de Bijll Nachenius zich op een bijzondere manier voor de gemeente heeft ingezet, met name voor de Nieuwsbrief en in de redactie van *Op de Hoogte*, is de Paaskaars deze keer aan haar geschonken en heeft een mooi plekje gekregen.

Over de Remonstranten

Geloof begint bij jou. Met de dingen die je meemaakt en de vragen die hierop volgen. Met de mensen die je ontmoet en de gesprekken die je hebt. Als geloof bij jou begint, dan is het ook van jou. Mag je er een eigen mening over hebben. Dingen ter discussie stellen. En zelfs de vrijheid nemen om niet alles te geloven.

[Lees verder](#)

Redactie: Peter Kelderman, Ria Edelman en Miriam van Dam.

Remonstranten Den Haag, Laan van Meerdervoort 955, 2564 AJ Den Haag
Website: <https://denhaag.remonstranten.nl> -E-mail: remondenhaag@hetnet.nl

Facebook: Remonstranten Den Haag

Telefoon 070 325 07 79

